

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamųjų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) ir 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų

(COM(2022) 156 *final* – 2022/0104 (COD))

ir dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pramonės įrenginių aplinkosauginių duomenų teikimo ir Pramoninių išmetamųjų teršalų portalo sukūrimo

(COM(2022) 157 *final* – 2022/0105 (COD))

(2022/C 443/19)

Pranešėjas **Stoyan TCHOUKANOV**

| | |
|------------------------------|---|
| Prašymas pateikti nuomonę | Europos Parlamentas, 2022 5 2 (dėl COM(2022) 156 <i>final</i>) Europos Parlamentas, 2022 5 5 (dėl COM(2022) 157 <i>final</i>) Taryba, 2022 5 10 |
| Teisinis pagrindas | Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalis ir 304 straipsnis |
| Atsakingas skyrius | Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius |
| Priimta skyriuje | 2022 6 30 |
| Priimta plenarinėje sesijoje | 2022 7 14 |
| Plenarinė sesija Nr. | 571 |
| Balsavimo rezultatai | |
| (už / prieš / susilaikė) | 183 / 3 / 1 |

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) tvirtai remia bendrą požiūrį ir politikos nuoseklumą siekiant apsaugoti ekosistemas ir žmonių sveikatą nuo neigiamo taršos poveikio, kartu užtikrinant papildomą naudą ES piliečiams ir pramonei. Todėl EESRK palankiai vertina pasiūlymą dėl Direktyvos dėl pramoninių išmetamųjų teršalų (PITD) ⁽¹⁾ ir Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro reglamento (EIPTR) peržiūros.

1.2. EESRK mano, kad ateinantys 10 metų bus labai svarbūs siekiant ES žaliojo kurso užmojų – iki 2050 m. pasiekti nulinę taršą ir sukurti aplinką be toksinių medžiagų, todėl dabar labiau nei bet kada mums reikia lankstumo ir aiškumo reguliavimo procese.

Dėl PITD:

1.3. Peržiūroje 15 straipsnio 3 dalyje siūloma įvesti naują tvarką, pagal kurią leidimą išduodanti kompetentinga institucija turėtų nustatyti griežčiausias įmanomas išmetamųjų teršalų ribines vertes, kurios atitiktų mažiausią įmanomą teršalų kiekį, išmetamą taikant įrenginio [geriausius prieinamus gamybos būdus] GPGB. EESRK mano, kad šis patikslinimas yra sveikintinas ir kad jis atitinka PITD, kuria siekiama užkirsti kelią taršai jos susidarymo vietoje. Išduodant leidimą reikia atsižvelgti į tikslią technologijos taikymo sritį ir ribas, kad būtų galima naudoti atitinkamą GPGB palyginimą.

⁽¹⁾ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamųjų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

1.4. EESRK pabrėžia, kad reikia patikslinti šiuos aspektus: koku pagrindu ir kokiais kriterijais remiantis būtų atliekama ūkio subjekto galimybių analizė? Ar ji apims ne tik Jungtinio tyrimų centro (JRC) informacinį pranešimą dėl GPGB informacinių dokumentų, bet ir kitus technologijų teikėjus, NVO ir suinteresuotuosius subjektus, kad ši analizė būtų patvirtinta? Koks yra leidimus išduodančios institucijos vaidmuo?

1.5. EESRK mano, kad siekiant padidinti nuostatų veiksmingumą, būtų galima atlikti šiuos patobulinimus: nurodyti jų sąsają su GPGB nustatymo kriterijais (dabartinis III priedas), kad ūkio subjektai turėtų galimybę pagrįsti atitinkamą poveikį aplinkos terpėms, kuris gali kliudyti pasiekti pasiūlytus su GPGB siejamus išmetamųjų teršalų kiekius. Pasiūlyme turėtų būti nustatytas maksimalus nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimas, pvz., [3] / [4] metai, kad ūkio subjektams, kurie pakartotinai ir (arba) ilgą laiką naudojami nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, nebūtų suteiktas nepagrįstas konkurencinis pranašumas. Išankstinės konsultacijos su bent trimis nepriklausomais technologijų teikėjais leistų atsižvelgti į skirtingus pramonėje vyraujančius požiūrius. Turėtų būti nustatytos aiškesnės sąlygos, pavyzdžiui, išsamus poveikio vertinimas atsižvelgiant į siūlomas didžiausio suderinamumo su griežčiausiais GPGB galimybes, įskaitant aplinkos kokybės normos laikymąsi ir vertinimo suderinamumą su nulinės taršos užmojais.

1.6. EESRK primygtinai rekomenduoja atidžiai stebėti žaliojo kurso tikslus kartu nustatant pagrindinius rodiklius, susijusius su įvairių aplinkos terpių tikslais.

1.7. EESRK pritaria Europos Audito Rūmų nuomonei, kad principas „teršėjas moka“ turėtų būti aiškiai apibrėžtas. Be piniginių ekonominių sąnaudų ir visuomeninės naudos santykio, skaidrumo ir išsamumo sumetimais taip pat turėtų būti analizuojami visuomeninių sąnaudų ir naudos aplinkai rodikliai. Aplinkosauginė nauda turėtų apimti naudą sveikatai ir klimato apsaugai; taikant žalos sąnaudų metodą turėtų būti naudojami tik labiausiai į apsaugą orientuoti metodai, pavyzdžiui, Europos aplinkos agentūros (EAA) statistinio gyvenimo vertės metodas, pritaikytas prie EBPO ir JAV kainų lygių.

1.8. EESRK mano, kad uždavinys, kurį reikia įveikti, yra ne proveržio technologijų (inovacijų) nustatymas, o jų diegimas pramoniniu mastu. Viena pagrindinių kliūčių gali būti susijusi su nesėkmingu išorės sąnaudų internalizavimu. Lėšos, gautos taikant žalos sąnaudų lygius, galėtų būti nukreipiamos į „ES teršalų šalinimo ir pramonės transformacijos fondą“ arba į kitus esamus fondus, pavyzdžiui, modernizavimo ir inovacijų fondus. Tada ūkio subjektai, atrenkami konkurso būdu, turėtų galimybę teikti paraiškas dėl tų lėšų panaudojimo ir tai būtų paskatos transformacijai, kurios reikia ES žaliajam kursui įgyvendinti. Reikia deramai pasirūpinti, kad vykdant pertvarką ir transformaciją būtų remiamas vietos ir tvarios ekonomikos vystymasis, visapusiškai suderinamas su socialiai priimtiniu „teisingu perėjimu“. Parama turėtų būti teikiama tik toms pramonės šakoms ir paslaugoms, kurios iš tikrųjų padeda siekti ES žaliojo kurso tikslų. Ypatingą dėmesį būtina skirti tam, kad visos pertvarkai remti skirtos lėšos būtų valdomos ES lygmeniu, kad būtų išvengta galimų valstybės pagalbos schemų ir kad būtų skatinama suderinta visos Europos schema, atitinkanti ES bendrosios rinkos principą.

1.9. EESRK mano, kad klimato apsauga yra svarbi ir kad sistemoje numatytas bendras požiūris dėl įvairių tam turimų priemonių. Taršos prevencijos priemonių taikymas neturėtų priklausyti nuo to, ar esama ekonominio pagrindo saugoti klimatą. EESRK tvirtai pritaria bendram požiūriui ir politikos nuoseklumui siekiant papildomos naudos. 9 straipsnio 1 dalimi apribojamos valstybių narių galimybės nustatyti papildomas priemones ūkio subjektams, kuriems taikoma ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS), todėl pageidautina ją išbraukti. Panaikinus šią nuostatą, pramonei iš karto nebus taikomos šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) išmetamųjų teršalų ribinė vertės (ITRV).

1.10. EESRK mano, kad Europos saugumo tinklo atnaujinimas siekiant jį suderinti su naujausiais pažangiausiai GPGB standartais galėtų gerokai padidinti GPGB taikymo veiksmingumą ir naudą visuomenei, visų pirma didelių kurą deginančių įrenginių atveju.

1.11. EESRK taip pat pabrėžia, kad reikia gerinti vienodas sąlygas – užtikrinti, kad deginant atliekas būtų laikomasi ITRV įrenginio veiksmingojo eksploatacijos laiko, nes didelių kurą deginančių įrenginių ūkio subjektai gali neatsižvelgti į išmetamus teršalus įrenginio eksploataavimo pradžioje ir pabaigoje. EESRK mano, kad galimas taršos mažinimo nutraukimas yra nepriimtinas.

1.12. Siekiant užtikrinti, kad direktyva būtų įgyvendinama proporcingai ir ekonomiškai efektyviai, EESRK primygtinai rekomenduoja ekstensyvosios gyvulininkystės atveju direktyvos taikymo sritį pritaikyti atsižvelgiant į vienam hektarui tenkančių sutartinių ūkinių gyvūnų skaičių. Reikėtų tinkamai atsižvelgti į laisvą galvijų laikymą.

1.13. Siūlomos tam tikros galimybės pagerinti atitikties vertinimą. Tačiau išsami informacija bus pateikta įgyvendinimo akte, kuris bus priimtas tik praėjus dvejiems metams nuo naujosios direktyvos įsigaliojimo. EESRK mano, kad tai yra gerokai per vėlu, ir jau turėtų būti nustatytos nuostatos, pagal kurias būtų reikalaujama, kad stebėsenos prietaisų kalibravimo dažnis būtų minimalus ir kad matavimo neapibrėžties lygiai neviršytų tų, kurie būtų suderinti su pažangiausia matavimo įranga nustatytais lygiais.

1.14. EESRK mano, kad norint greitesnės ir nuodugnesnės gamybos metodų transformacijos būtų naudinga neapsiriboti laipsniško tobulinimo skatinimu tik įrenginių lygmeniu. Prioritetinės veiklos sritys yra šios: energijos gamyba ir (arba) saugojimas, vandens kokybė ir tiekimo paslaugos, augalinių ir (arba) gyvūninių baltymų ir kitų maisto produktų ir gėrimų gamybos pertvarkymas, išteklių valdymas, susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų pakeitimas, dirvožemio valymas ir (arba) derlingumas.

Dėl Pramoninių išmetamųjų teršalų portalo:

1.15. Pasiūlyme praleista galimybė lyginamosios analizės ir atitikties tikslais veiksmingiau pasinaudoti metinėje atitikties ataskaitoje jau parengta informacija apie veiksmingumą (PITD 14 straipsnio 1 dalis). Suderinta įpareigojimo teikti ataskaitas įvesties forma su privalomu metinės atitikties ataskaitos turiniu, leidžianti automatiškai gauti tą informaciją iš EAA portalo, labai pagerintų įvairių galutinių naudotojų grupių prieigą prie pagrindinės informacijos apie veiksmingumą ES lygmeniu.

1.16. EESRK pabrėžė, kad bus užtikrinta geresnė prieiga prie informacijos apie veiksmingumą, susijusios su aplinkosaugos vadybos sistemos (EMS) skyriais. Siūloma, kad daugelis šių elementų (pvz., išteklių naudojimas ir pakartotinis vandens naudojimas, atliekų prevencija, pavojingų medžiagų pakeitimas ir naudojimas) jau būtų įtraukti į EIPTR, todėl su PITD susijusių ataskaitų racionalizavimas, kad informacija patektų į portalą, sumažintų administracinę naštą ir suteiktų pridėtinės vertės tos informacijos naudingumui.

1.17. Palikus informacijos teikimo ribines vertes padidės administracinė našta kompetentingoms institucijoms, nes reikės imtis tolesnių vertinimo veiksmų, kad būtų galima patikrinti, ar neviršijamos teršalų ribinės vertės. Jei yra stebėsenos duomenų, jie turėtų būti naudojami, taigi, skelbiami; kitu atveju būtų prarasta vertinga informacija apie veiksnius, dėl kurių išmetamųjų teršalų kiekis nesiekia informacijos teikimo ribinių verčių. Todėl EESRK nesutinka su informacijos teikimo ribinėmis vertėmis.

1.18. Teršalų, apie kuriuos turi būti pranešama, sąrašas nuo 2004 m. išliko nepakitęs. EESRK nėra įsitikinęs, kad nustatytų susirūpinimą keliančių teršalų įtraukimo į sąrašą atidėjimas yra tinkamas sprendimas. Visiems 14 straipsnyje nurodytiems teršalams jau taikomi ataskaitų teikimo įpareigojimai. EESRK nemano, kad būtų naudinga remtis tik jau leidžiamomis naudoti XIV priede nurodytomis labai didelį susirūpinimą keliančiomis medžiagomis, kai PITD nuostatos susijusios su „pavojingomis cheminėmis medžiagomis“. Todėl, EESRK nuomone, platesnis susirūpinimą keliančių savybių turinčių cheminių medžiagų sąrašas turėtų būti tiesiogiai įtrauktas į IPTR II priedą kaip privalomas pranešimas apie ES atliekų kodus.

1.19. EESRK mano, kad EAA portalas turėtų suteikti galimybę palyginti panašių įrenginių leidimuose nustatytus apribojimus, atsižvelgiant į jų aplinkosauginį poveikį ir taršos prevenciją, idealiu atveju pasauliniu lygmeniu. EESRK rekomenduoja integruoti informaciją, kuri jau surinkta pagal PITD ir (arba) GPGB ir aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimus. Kijevo IPTR protokolo 1 straipsnyje nurodyti trejopi IPTR tikslai – pagerinti visuomenės prieigą prie informacijos, kuri taip pat palengvintų visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus aplinkosaugos klausimais, taip pat padėti užkirsti kelią aplinkos taršai ir ją sumažinti. Pastarieji du tikslai nebuvo pakankamai įgyvendinti.

1.20. Galiausiai EESRK mano, kad galimybė atlikti aplinkosauginio veiksmingumo lyginamąją analizę ir skatinti reikalavimų laikymąsi ES lygmeniu, IT techninės priežiūros ir pagalbos tarnybų kūrimas ir pastangų suvienijimas šiuo tikslu (biudžetas ir priemonės) patenkintų daug platesnius ir įvairius galutinių naudotojų grupių interesus, taip pat paskatintų pramonę toliau keistis gerąja patirtimi taršos prevencijos srityje.

2. Pagrindiniai faktai

2.1. Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyva (PITD) 2010/75/ES yra svarbiausia ES priemonė, kuria siekiama integruotai užkirsti kelią taršai jos susidarymo vietoje ir užtikrinti aukštą bendrą aplinkosaugos lygį vykdant didelio masto pramoninę veiklą. Todėl šia direktyva galima suteikti konkrečią reikšmę savarankiškai deklaruojamam nulinės taršos tikslui ir taip pat prisidėti prie geresnės sveikatos. Jos peržiūra – tai išbandymas ES sprendimus priimančioms asmenims, raginimas įrodyti, kad jie yra rimtai pasiryžę konkrečiomis nuostatomis praktiškai įgyvendinti ES žaliojo kurso užmojus.

2.2. Vertinimas inicijuotas įgyvendinant ES žaliąjį kursą. Esama ne tik tam tikrų pramonės subjektų profesinių organizacijų atstovų ir kitų pilietinės visuomenės atstovų nuomonių skirtumų, požiūriai skiriasi ir pačiose susijusios pramonės suinteresuotųjų subjektų grupėse.

2.3. Atlikta persvarstyto pasiūlymo dėl PITD peržiūra kartu su Reglamento (EB) Nr. 166/2006⁽²⁾ dėl Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimo (EIPTR reglamento) peržiūra; šiuo reglamentu įgyvendinamas 2006 m. Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) Kijevo IPTR protokolas⁽³⁾.

2.4. *Bendra persvarstyto pasiūlymo dėl PITD apžvalga*: Europos Komisijos (EK) deklaruojamas tikslas – pritaikyti teisės aktus prie perspektyvios sistemos, kuri padėtų vykdyti žaliajai pertvarkai reikalingą pramonės transformaciją, ir šį tikslą sudaro šios sudedamosios dalys: 1) didesnis veiksmingumas; 2) inovacijos; 3) ištekliai ir cheminės medžiagos; 4) priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas. Šių sudedamųjų dalių įgyvendinimas tiesiogiai priklauso nuo PITD taikymo srities struktūros, išdėstytos jos I priede, kuri galėtų būti laikoma penktąja sudedamąja dalimi.

2.5. *Bendra persvarstyto pasiūlymo dėl EIPTR apžvalga*: persvarstyto pasiūlymu dėl reglamento dėl pramonės įrenginių aplinkosauginių duomenų teikimo ir Pramoninių išmetamųjų teršalų portalo sukūrimo siekiama pagerinti pranešimų srautų integravimą naudojantis centralizuota internetine duomenų baze (EAA Pramoninių išmetamųjų teršalų portalu⁽⁴⁾) teikiant ataskaitas apie išteklių naudojimą ir vertinant informaciją bendrame kontekste. Siekiama apimti ne mažiau kaip 90 proc. informacijos apie išleidžiamus teršalus. Išmetamųjų teršalų sąrašas ir informacijos apie išmetamus teršalus teikimo ribinės vertės nepsikeitė.

3. Bendrosios pastabos (PITD)

3.1. Pagrindiniai pilietinės visuomenės lūkesčiai⁽⁵⁾ yra užtikrinti klimato apsaugą laikantis bendro požiūrio (dėl vadovavimo, kontrolės ir ATLPS), pakeisti direktyvos taikymo sritį, nustatyti veiklos rodiklius, kuriais būtų vadovujamasi vykstant pertvarkai, apriboti lankstumą ir nustatyti didesnius leidimų užmojus, taip pat vykdyti į ateitį orientuotą GPGB nustatymo procesą, pagal kurį pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams.

3.2. Pramonės požiūriu pozicijos yra įvairesnės.

3.2.1. Tačiau 2.4 punkte nurodytas 5-asis horizontalusis tikslas neatitinka pagrindinio komponento, t. y. papildomos atsinaujinančiųjų išteklių energijos poreikio, neapsiribojant energijos vartojimo efektyvumu.

3.2.2. Reikia atlikti lyginamąją analizę, kad būtų išvengta nesuderintų kelių (2–4) teisės aktų, susijusių su tais pačiais išmetamaisiais teršalais, dėl kurių gali kilti painiavos. Pavyzdžiui, kalbant apie energijos nešiklius, atrodo, kad ATLPS labiau motyvuoja nei kiti vienu metu priimti sprendimai.

3.2.3. Leidimų išdavimo procesas turėtų būti racionalizuotas, paspartintas ir supaprastintas. Kad procedūra būtų greita ir veiksminga, reikia stiprinti institucijų gebėjimus ir geriau pasirengti procesui. Tikimasi, kad pasiūlymas dėl leidimo santraukos gali padėti išspręsti šiuos susirūpinimą keliančius klausimus.

3.2.4. Reikalinga labiau suderinta pusiausvyra tarp sankcijų taikymo (neigiamos motyvacijos) ir skatinimo, kad taršos prevencijos ir (arba) mažinimo rezultatai būtų pasiekti greičiau.

⁽²⁾ 2006 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 166/2006 dėl Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimo ir iš dalies keičiantis Tarybos direktyvas 91/689/EEB ir 96/61/EB (OL L 33, 2006 2 4, p. 1).

⁽³⁾ <https://unece.org/environment-policy/public-participation/prtrs-protocol-text>

⁽⁴⁾ <https://industry.eea.europa.eu/>

⁽⁵⁾ <https://eeb.org/library/ngo-preliminary-assessment-of-the-european-commissions-proposal-for-revised-ied-and-e-prtr>

3.3. Darbuotojams atstovaujančios asociacijos palankiai vertina pasiūlymą; darbuotojai yra įsipareigoję vykdyti žaliają pramonės pertvarką ir primena, kad tai yra ne technologinis, o veikiau socialinis iššūkis. Reikia deramai pasirūpinti, kad platesnė nauda visuomenei ir darbuotojams, susijusi su platesnėmis taršos prevencijos pastangomis, reikalingomis įgyvendinant ES žaliąjį kursą, visiškai atitiktų teisingos pertvarkos principą. Darbuotojų asociacijos mano, kad griežtesnės Europos aplinkosaugos ir žmonių sveikatos apsaugos taisyklės padeda darbo jėgai ir kokybiškų darbo vietų atsiradimui ten, kur pati pramonė tampa tvari; esama gerų pavyzdžių – Švedijoje vyksta perėjimas prie žaliuojo plieno. Griežtesni taršos standartai gali padėti pritraukti investicijų, kad ES pramonės infrastruktūra atitiktų nulinės taršos tikslą. Darbuotojų asociacijos pritaria tam, kad būtų sparčiau dedamos pastangos pakeisti pavojingas ir žalingas medžiagas, kurios gaminamos ir naudojamos pramoninėje veikloje, ir taip remia didesnę skaidrumą ir vartotojams patogią prieigą prie informacijos apie cheminių medžiagų valdymo sistemas.

4. Konkrečios pastabos (PITD peržiūra)

4.1. 1 sudedamoji dalis: griežtesnis GPGB taikymas išduodant leidimus

4.1.1. Pasiūlyme pripažįstama, kad pagrindinis direktyvos trūkumas yra tai, kad dauguma leidimo išdavimo sąlygų atitinka liberaliausius taršos lygius, leidžiamus pagal atitinkamus išmetamųjų teršalų kiekius taikant GPGB (15 straipsnio 3 dalis). Peržiūrėtoje 15 straipsnio 3 dalyje siūloma įvesti naują tvarką, pagal kurią leidimą išduodanti kompetentinga institucija turėtų nustatyti griežčiausias įmanomas išmetamųjų teršalų ribines vertes, kurios atitiktų mažiausią įmanomą teršalų kiekį, išmetamą taikant įrenginio GPGB. EESRK mano, kad šis patikslinimas yra sveikintinas ir kad jis atitinka PITD, kuria siekiama užkirsti kelią taršai jos susidarymo vietoje. Išduodant leidimą reikia atsižvelgti į tikslią technologijos taikymo sritį ir ribas, kad būtų galima naudoti atitinkamą GPGB palyginimą.

4.1.2. Paskutinėje pastraipoje nurodant „griežtas“, bet techniškai įmanomas ribines vertes, direktyva taptų nuoseklesnė ir būtų labiau suderinta su ES žaliuoju kursu.

4.1.3. Pasiūlymu ūkio subjektui suteikiama galimybė išanalizuoti, ar įmanoma pasiekti griežčiausią išmetamųjų teršalų kiekio taikant GPGB intervalo vertę ir nustatyti, koks geriausias įrenginio veiksmingumas pasiekiamas taikant GPGB, kaip aprašyta GPGB išvadose; šią nuostatą reikia patikslinti (žr. rekomendacijas).

Nukrypti leidžiančios nuostatos (15 straipsnio 4 dalis)

4.1.4. Nuoroda uždrausti bet kokią nukrypti leidžiančią nuostatą, jeigu dėl jos gali kilti grėsmė aplinkos kokybės normų laikymuisi, padeda aiškiau teisiškai suformuluoti atsargumo principą ir prevencinį požiūrį, todėl pritariama tam, kad reikia nustatyti papildomus stebėsenos reikalavimus, kad būtų galima įvertinti poveikį priimančiai aplinkai.

Patikslinimas, kaip atlikti sąnaudų ir naudos vertinimus

4.1.5. Sąnaudų ir naudos vertinimo metodas siūlomas naujame II priede, kuris yra naujų principų, kurių reikia laikytis suteikiant nukrypti leidžiančias nuostatas, dalis. Aplinkosauginė nauda turėtų apimti naudą sveikatai ir klimato apsaugai; taikant žalos sąnaudų metodą turėtų būti naudojami tik labiausiai į apsaugą orientuoti metodai, pavyzdžiui, Europos aplinkos agentūros (EAA) statistinio gyvenimo vertės metodas, pritaikytas prie EBPO ir JAV kainų lygių, remiantis EAA (2020 m. balandžio mėn. ETC/ATNI ataskaita) ⁽⁶⁾.

4.1.6. Patobulintas sąnaudų ir naudos vertinimo metodas turėtų būti naudojamas nustatant sankcijų ir kompensacijų dydžius, taip pat siekiant nustatyti, kas GPGB nustatymo kontekste turėtų būti laikoma „ekonomiškai perspektyviu“. Taikant šį metodą sistemingam išorės sąnaudų internalizavimui taip pat būtų galima generuoti papildomų išteklių, kurie galėtų būti perskirstyti siekiant remti naujų proveržio technologijų diegimą.

⁽⁶⁾ <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-atni/products/etc-atni-reports/etc-atni-report-04-2020-costs-of-air-pollution-from-european-industrial-facilities-200820132017>

Dėl nuotekų

4.1.7. Sugriežtinti reikalavimai užtikrinti apsaugos lygių lygiavertiškumą netiesioginio nuotekų išleidimo atveju (15 straipsnio 1 dalis). Dauguma suinteresuotųjų subjektų, t. y. pilietinė visuomenė ir vandens tiekimo pramonė, gana palankiai vertina naujojo pasiūlymo pakeitimus, nes juo nustatomos papildomos sąlygos, pagal kurias gali būti vykdomas netiesioginis išleidimas. Teigiamai vertinama tai, kad nurodomas taršos apkrovos lygiavertiškumas, visais atvejais nepažeidžiant 18 straipsnio (aplinkos kokybės standarto laikymasis) nuostatų. Galėtų būti vartojama griežtesnė formuluotė siekiant uždrausti praskiedimą, o patvariųjų teršalų sąrašui turėtų būti taikomas „visiško netoleravimo“ požiūris, atitinkantis vandens apsaugos srityje taikomą įsipareigojimą nebloginti būklės.

4.1.8. Ši nuostata duotų daugiau pridėtinės vertės, jei bet kurioje išleidimo vietoje būtų nustatyta siektina biologinio pašalinamumo ir (arba) biologinio skaidumo vertė.

Lankstumo ribojimas atnaujinant ES saugumo tinklą

4.1.9. Reikalavimas, kad tik lignitu kūrenami dideli kurą deginantys įrenginiai neviršytų griežtos išmetamųjų teršalų kiekio taikant GPGB ribos, galėjo padėti išvengti bent 4,2 mlrd. EUR metinės žalos sveikatai naštos. Atsižvelgdamas į tai, kad V priede nustatyti minimalūs privalomi reikalavimai grindžiami 2000–2001 m. išmetamųjų teršalų duomenimis, EESRK mano, kad reikėtų iš dalies pakeisti V priedo išmetamųjų teršalų ribines vertes ir atitikties mechanizmo nuostatas, kad jos būtų suderintos su peržiūrėtame 2017 m. 3-iajame GPGB informaciniame dokumente nustatytais griežtais išmetamųjų teršalų kiekiais taikant GPGB dideliems kurą degintiems įrenginiams, veikiantiems anglies ir (arba) lignito kuru. Pasiūlyme nepateikta jokie paaiškinimo, kodėl pasenęs ES saugumo tinklas nebuvo peržiūrėtas.

Kiti trūkumai, darantys neigiamą poveikį PTTD tikslų veiksmingumui

4.1.10. Aplinkos kokybės standarto 18 straipsnio teisiniame tekste turėtų būti nurodytos aiškesnės priemonės (pvz., veiklos sumažinimas), kuriomis būtų nustatomas rezultatai grindžiamas įpareigojimas užtikrinti, kad kompetentinga institucijai imtųsi prevencinių priemonių (pvz., aplinkos kokybės standarto reikalavimų laikymosi „saugos rezervą“). Būtų palankiai vertinama, jei 21 straipsnio 5 dalyje būtų pateikta aiški sąsaja su nacionaline oro taršos valdymo programa (NOTVP), nacionaliniu energetikos ir klimato srities veiksmų planu (NEKSVP) ir PSO oro kokybės gairėmis⁽⁷⁾. 3 straipsnio 6 dalis turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista.

Geresnės vienodos informavimo apie veiklos rezultatus ir atitikties užtikrinimo sąlygos

4.1.11. Pasiūlyme praleista galimybė veiksmingiau naudoti metinėje atitikties ataskaitoje jau gautą informaciją apie veiksmingumą (PTTD 14 straipsnio 1 dalis), o suderinta įpareigojimo teikti ataskaitas įvesties forma, leidžianti automatiškai išgauti tą informaciją iš EAA portalo, labai pagerintų prieigą prie pagrindinės informacijos apie veiksmingumą.

4.1.12. EESRK mano, kad jau turėtų būti nustatytos atitikties skatinimo nuostatos, pvz., minimalus stebėjimo prietaisų kalibravimo dažnis, matavimo neapibrėžties lygiai, kurie neviršytų lygių, nustatytų pažangiausiomis technologijomis.

Sustiprintos Orhuso teisės

4.1.13. Pagerėjo kai kurie aspektai, susiję su visuomenės dalyvavimu ir teise kreiptis į teismą. Tai paskatino Atitikties Orhuso konvencijai komiteto byla⁽⁸⁾. Naujos garantijos pagal 25 straipsnį yra susijusios su veiksminga teisine gynyba ir galimybė kreiptis į teismą ir yra palankiai vertinamos. Tačiau EESRK mano, kad 25 straipsnio nuostata turėtų būti iš dalies pakeista, kad į ją būtų įtraukti visi aktai ir (arba) praleidimai, priimti pagal PTTD, o ne tik susiję su 24 straipsniu. Be to, reikėtų atlikti kruopštų sistemingą tyrimą, ar ir kokių mastu teiginiai apie konfidencialią verslo informaciją atitinka susijusią Orhuso sistemą.

⁽⁷⁾ <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/what-are-the-who-air-quality-guidelines>

⁽⁸⁾ ACCC/C/2014/121 EU: <https://unece.org/acccc2014121-european-union>.

4.2. 2 sudedamoji dalis: „Remti inovacijas“

4.2.1. EESRK mano, kad pasiūlyme nėra aiškių priemonių ir paskatų prasmingoms inovacijoms skatinti. Pirma, neaišku, ko siekiama šia inovacija, nes trūksta pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių ir nėra į rezultatą orientuotų tikslų. Priimtos tam tikros nuostatos, kuriomis būtų valdomas naujų gamybos būdų diegimas. Tačiau kriterijai, pagal kuriuos vertinama, kas yra naujas gamybos būdas, grindžiami tik technologinės parengties lygiu.

4.2.2. EESRK pabrėžia, kad nustatytas terminas iki 2050 m. įgyvendinti „transformaciją“ prieštarauja ES taršos ir išmetamųjų teršalų mažinimo tikslams ir viršija planetos galimybes. Etapai ir pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai dabar turėtų būti apibrėžti moksliskai pagrįsto proceso metu ir į juos turėtų būti aiškiai įtrauktos NVO ir kiti susiję suinteresuotieji subjektai.

4.2.3. Kitiems suinteresuotiesiems subjektams turėtų būti suteiktas oficialus vaidmuo rengiant transformacijos planus ir keičiantis ES GPGB informacinio dokumento informacija. Tinkamesnis yra suinteresuotųjų subjektų, nurodytų Pramonės transformacijos ir išmetamųjų teršalų inovacijų centro (INCITE) nuostatoje, įskaitant EAA, sąrašas. Reikėtų skatinti labiau subalansuotą įvairių interesų grupių dalyvavimą ir akademinės bendruomenės bei kitų sveikatos apsaugos NVO įtraukimą.

4.2.4. EESRK mano, kad reikėtų parengti pagrindinių veiklos rezultatų rodiklius, pagal kuriuos būtų nustatyti aiškūs veiksmų per tam tikrą laikotarpį tikslai, ir juos būtų galima įtraukti, pavyzdžiui, į PITD III priedą, kuris susijęs su GPGB nustatymo kriterijais. Tokie pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai galėtų būti naudojami GPGB informacinio dokumento peržiūroms ir transformacijos plano procesui atlikti. Šios peržiūros turėtų būti tinkamai suplanuotos ir atliekamos laiku, numatant etapus, kuriuos galima planuoti iš anksto, kad būtų galima numatyti išankstinius signalus ir tinkamą paramą planavimui.

4.2.5. EESRK siūlo nustatyti būtinausius principus, kuriais būtų užtikrinama, kad pirmenybė būtų teikiama taršos prevencijai, o ne jos mažinimui, taip pat būtų tikrinama, ar nustatyti (nauji) būdai yra suderinami su *acquis* ir nulinės taršos tikslų įgyvendinimu.

4.3. 3 sudedamoji dalis: išteklių ir cheminės medžiagos

4.3.1. 15 straipsnio 3a dalis, pagal kurią reikalaujama, kad aplinkosauginio veiksmingumo ribinės vertės atitiktų su GPGB susijusius išmetamųjų teršalų lygius ir kitus aplinkosauginio veiksmingumo lygius, yra nepakankamai suderinamas su reikalavimu, kad ūkio subjektai taikytų GPGB, ir turėtų atitikti griežtą su GPGB siejamą išmetamųjų teršalų kiekį, susijusį su „naujo įrenginio“ standartais, kai atitinkamoje GPGB išvadoje daromas diferencijavimas. EESRK palankiai vertina didesnę GPGB vaidmenį, susijusį su išteklių naudojimu; tai ne tik naudinga aplinkai ir žmonių sveikatai, bet ir yra ekonomiškai naudingi ūkio subjektams.

4.3.2. Darbuotojams atstovaujančios asociacijos ir NVO taip pat pabrėžia pavojingų ir žalingų medžiagų pakeitimo ir prevencijos naudą, dėl kurios galiausiai sumažėja profesinių ligų, pavyzdžiui, vėžio atvejų (tai yra pirmoji mirčių dėl darbo priežastis). EESRK pabrėžė, kad geresnė prieiga prie informacijos apie veiksmingumą ir jos aiškinimas būtų užtikrinti tiesiogiai integruojant į EAA portalą.

4.4. 4 sudedamoji dalis: remti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą

4.4.1. Pasiūlyme nepakankamai atsižvelgiama į tai, kad PITD būtų tinkama klimato apsaugai. EESRK mano, kad klimato apsauga yra svarbi. EESRK tvirtai pritaria bendram požiūriui ir politikos nuoseklumui siekiant papildomos naudos.

4.4.2. Pilietinė visuomenė pasiūlė PITD tekste nustatyti šias nuostatas: „poveikio klimatui neutralumas“ turėtų būti įtrauktas kaip papildomas GPGB kriterijus; 9 straipsnio 1 dalis išbraukiama; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonės taip pat nustatytos transformacijos planuose, pavyzdžiui, nuo 2035 m. sausio 1 d. – 100 g CO₂ eq/kWh, o ne vėliau kaip 2040 m. – 0 g CO₂ eq/kWh. Privalomi elektrifikavimo ir degalų keitimo įpareigojimai.

4.4.3. Pramonės atstovai laikosi kitokio požiūrio ir, laukdami galimo sustiprintos ES ATLPS direktyvos poveikio, verčiau kiekvienu konkrečiu atveju elgsis atitinkamai. Jie pritaria EK pasiūlymui atidėti peržiūrą iki 2028 m. vidurio. Pagrindinis argumentas yra tas, kad ES ATLPS sistema yra lankstesnė ir leidžia ūkio subjektams savarankiškai nuspręsti, kokias priemones įgyvendinti jiems būtų ekonomiškai efektyvu.

4.5. *Taikymo srities pertvarkymas ar išplėtimas (sektoriniai punktai)*

Intensyvi gyvulininkystės veikla (galvijų įtraukimas, patikslintos naminių paukščių ir kiaulių ribos)

4.5.1. EK pasiūlė keletą pakeitimų, susijusių su pramoniniu gyvulių auginimu, grindžiamu sutartiniais ūkiniais gyvūnais⁽⁹⁾. EK tikisi, kad su sveikata susijusi nauda bus 5,5 mlrd. EUR per metus, o atitikties išlaidų sąmata – apie 265 mln. EUR.

4.5.2. Pagrindiniai pakeitimai susiję su leidimų išdavimo tvarka, o naujajame VIa skyriuje siūloma „palengvinta“ leidimų išdavimo tvarka. EESRK nuomone, neaišku, kaip bus galima sumažinti taršą tik išplečiant taikymo sritį. Priemonės, kurios turi būti įgyvendintos taikant „veiklos taisyklės“ (70i straipsnis), dar nėra apibrėžtos ir joms būtų taikomas EK deleguotasis aktas, o atitikties terminas – 2030 m.

4.5.3. Pagrindiniai pilietinei visuomenei susirūpinimą keliantys klausimai yra susiję su galimybe valstybėms narėms naudotis registracijos sistema, kuri prieštarauja leidimų išdavimo procedūrose nustatytiems reikalavimams kiekvienu konkrečiu atveju (pvz., priimančiosios aplinkos statusas, ypač nitratų ir mėšlo paskleidimo atveju). Tai reikštų, kad būtų žengiamas žingsnis atgal šiuo metu PITT reglamentuojamos veiklos srityje (6.6 skirsnis, kiaulės ir naminiai paukščiai). Trūksta tiesioginės sąsajos su poreikiu laikytis aplinkos kokybės standartų ir žemės priėmimo pajėgumo. Taip pat turėtų būti atsižvelgiama į taršą iš akvakultūros. Galiausiai skyriuje (70f straipsnis) vartojamos neaiškios formuluotės dėl klausimų svarbos.

4.5.4. Atitinkamų atstovaujančių organizacijų pozicija yra tokia: galvijų auginimo įtraukimas atrodo per ankstyvas, nes su mėšlo paskleidimu susijusios išmetamųjų teršalų vertės negali būti teisingai išmatuotos, jos apskaičiuojamos pagal pašarų rūšį; net įverčiai rodo, kad paskleidimo vidurkis skiriasi daugiau kaip ± 100 proc.; šie skaičiai yra dar netikslesni ganyklų gyvulininkystėje, kai išmetamas teršalų kiekis yra pasiskirstęs; JRC šiuo klausimui neatliko jokios analitinės studijos; ūkio subjektams trūksta žinių ir pajėgumų, susijusių su tokio tipo duomenų rinkimu, teikimu ir perdavimu.

4.5.5. PITT direktyvos tikslas – užtikrinti bendrą aukštą didelių pramonės įrenginių aplinkos apsaugos lygį. Komisijos pasiūlymas reiškia, kad ūkiams, kuriuose laikoma 150 ar daugiau sutartinių ūkinių gyvūnų (kaip „riba“), Direktyvos dėl pramoninių išmetamųjų teršalų nuostatos bus taikomos neatsižvelgiant į naudojamą auginimo technologiją. Praktiškai tai reiškia, kad daugelis šeimos ūkių patenka į direktyvos taikymo sritį, todėl jiems taikomos tos pačios taisyklės kaip ir kitiems dideliems pramonės įrenginiams (pavyzdžiui, cemento ar plieno gamybai). Siekiant užtikrinti, kad direktyva būtų įgyvendinama proporcingai ir ekonomiškai efektyviai, EESRK primygtinai rekomenduoja gerokai padidinti gyvulių ūkiams taikomą ribą remiantis nauju tinkamu auginimo technologijų poveikio vertinimu.

4.5.6. EESRK mano, kad reikėtų patikslinti eksploatavimo taisyklių turinį (70i), t. y. tas taisyklės, kurios būtų veiksmingiausios siekiant nustatytų taršos prevencijos tikslus, tačiau būtų proporcingos ūkio subjektų atžvilgiu. Diferencijuojama, ar gyvūnai auginami tik pagal sezoną patalpose, ar ne, ir kokių priemonių reikėtų imtis mėšlo tvarkymui. EESRK rekomenduoja toliau skatinti ūkius, kurie demonstruoja geriausią aplinkosaugos praktiką, visų pirma ekologinį ūkininkavimą ir kitą ūkininkavimo praktiką, kurioje atsižvelgiama į gyvūnų gerovę, kai gyvūnai laisvai laikomi ūkiuose, kuriuose, pageidautina, auginamos vietos sąlygoms pritaikytos, vietinės ir retos veislės. Naująja sistema turėtų būti skatinama tvari praktika, o ne skatinama optimizuoti intensyvios gyvulininkystės metodus, pvz., paskutiniame etape taikant teršalų šalinimo priemones oro kontrolės srityje. 2018 m. aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos dokumente dėl sektoriaus informacinio dokumento dėl geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos žemės ūkio sektoriuje⁽¹⁰⁾ pateikiamas naudingas atskaitos taškas rengiant pažangos kriterijus, kurie galėtų būti naudingi nustatant tuos standartus.

⁽⁹⁾ Sutartinio ūkinio gyvūno koeficientai grindžiami Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 II priedu.

⁽¹⁰⁾ 2018 m. gegužės 14 d. Komisijos sprendimas (ES) 2018/813 dėl žemės ūkio sektoriui skirto geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos, sektoriaus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklių ir pažangos kriterijų informacinio dokumento, parengto pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo (OL L 145, 2018 6 8, p. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32018D0813>.

4.5.7. Akvakultūra yra sudėtinga ekosistema, kurioje ne tik išmetami teršalai, bet ir teikiama sinerginė nauda aplinkai: mikroklimatas, temperatūros kontrolė, oro kokybė, vandens ūkis, anglies dioksido surinkimas, biologinė įvairovė ir t. t., todėl išmetamųjų teršalų negalima įvertinti izoliuotai. Išsamaus analitinio JRC tyrimo šiuo klausimu nėra, net ir GPGB informacinių dokumentų sąrašė. Dėl didelio esamų technologijų, kurių kai kurios iš jų yra neutralios poveikio klimatui požiūriu, skaičiaus reikia labai tiksliai apibrėžti GPGB variantus.

Naudingųjų iškasenų kasybos veikla

4.5.8. EK siūlo į jos taikymo sritį įtraukti kelių rūšių naudingųjų iškasenų ir metalų kasybos veiklą. EESRK pritaria šiam įtraukimui, nes tai gali padaryti didelį poveikį aplinkai, paskatinti ekologišką išteklių, kurie turi būti išgaunami veiksmingiausiu būdu, tyrinėjimą ir taip padidinti visuomenės pritarimą. Tikimasi, kad svarbiausių naudingųjų iškasenų paklausa ES labai didės, o tai reikšia papildomą spaudimą naujai kasybos veiklai. Daugeliu atvejų ši veikla jau reglamentuojama nacionaliniu lygmeniu, o bendras ES požiūris padėtų užtikrinti vienodas sąlygas.

Gigavatvalandžių baterijų gamybos įtraukimas

4.5.9. EK pasiūlyme siūloma į PITD taikymo sritį įtraukti ličio jonų baterijų gamybą ir baterijų elementų ir (arba) rinkinių, kurių gamybos pajėgumas viršija 3,5 GWh per metus, surinkimą. EESRK pritaria šiam įtraukimui atsižvelgiant į naujas išvadas, kad ši veikla gali turėti didelį poveikį, visų pirma vandens suvartojimui ir pavojingų metalų naudojimui. Dėl transporto ir kitų taikomųjų programų elektrifikavimo tai sparčiai augantis sektorius. Tačiau neaišku, kodėl pradinis pasiūlymas dėl pajėgumo ribos 2,5 GWh paskutinę minutę buvo sumažintas.

Atliekų šalinimas sąvartynuose

4.5.10. EK siūlo sugriežtinti sąvartynams taikomus reikalavimus, todėl tai nėra taikymo srities išplėtimas. Nustačius atliekų šalinimo sąvartynuose GPGB, pagerėtų poveikis aplinkai ir klimatui, visų pirma kiek tai susiję su išmetamo metano prevencija ir (arba) jo surinkimu. Sąvartynų direktyva⁽¹⁾ priimta 1999 m. ir, priešingai nei joje teigiama, nėra GPGB standartų atliekų šalinimui sąvartynuose. Taip pat aiškiai nurodyta, kad biologinis valymas apima anaerobinio valymo veiklą (5 straipsnio 3 dalyje). EESRK pritaria abiem šiems patikslinimams.

5. Bendrosios pastabos (EIPTR peržiūra)

5.1. IPTR turi būti siekiama bent trijų tarpusavyje susijusių tikslų, kaip nurodyta Kijevo IPTR protokolo 1 straipsnyje (žr. 1.19 punktą).

5.2. EESRK mano, kad modernūs ir lengvai naudojami integruoti duomenų portalai yra labai svarbūs siekiant užtikrinti pažangos stebėjimą taršos prevencijos ir viešosios atskaitomybės srityse. Nors EESRK palankiai vertina kai kurias naujas nuostatas, pavyzdžiui, dėl sistemingo ataskaitų teikimo apie sąnaudas (vartojimą, medžiagas, tiekimo grandinės poveikį), informacijos įtraukimo į kontekstą, ataskaitų apie paskliduosius išmetamuosius teršalus teikimo, didžiausio patogumo naudotojams ir įvairių ataskaitų teikimo integravimo, kyla rimtų abejonų dėl konkretesnių reikalavimų, t. y. kaip sudaryti sąlygas atlikti lyginamąją analizę ir skatinti atitiktį.

6. Konkrečios pastabos (EIPTR peržiūra)

6.1. EESRK nėra įsitikinęs, kad atidėti nustatytų susirūpinimą keliančių teršalų įtraukimą į sąrašą yra tinkamas būdas žengti pirmyn.

6.2. EESRK mano, kad piliečiai turi teisėtą interesą gauti naudingos informacijos apie produktų aplinkosauginį pėdsaką.

6.3. EK išreiškė siekį „užfiksuoti bent 90 proc. kiekvieno [...] į orą, vandenį ir žemę išleidžiamo teršalo kiekio, taip pat nulines ribines ypač didelį pavojų aplinkai ar žmonių sveikatai keliančių cheminių medžiagų vertes“; šis tikslas yra sveikintinas.

⁽¹⁾ 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 182, 1999 7 16, p. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=celex:31999L0031>.

6.4. Palikus informacijos teikimo ribines vertes padidės administracinė našta kompetentingoms institucijoms; jei yra stebėsenos duomenų, jie turėtų būti naudojami, taigi, skelbiami. Remdamasis tuo, kas išdėstyta pirmiau, EESRK nesutinka su informacijos teikimo ribinėmis vertėmis.

6.5. EESRK mano, kad informacijos teikimo veiksmingumą ir efektyvumą galima pagerinti. Ūkio subjektai turėtų turėti galimybę tiesiogiai pranešti EAA portalui stebėsenos duomenis; dauguma šių sistemų grindžiamos nepertraukiamojo išmetamo teršalų kiekio matavimo (angl. CEM) sistemomis. Daugelyje ES šalių, taip pat Kinijoje ir JAV, CEM neapdoroti duomenys yra tiesiogiai viešai prieinami centralizuotai duomenų bazei realiuoju laiku (arba per mėnesį). Šios funkcijos EAA dar nesiūlo. EESRK mano, kad ūkio subjektams suteikus galimybę tiesiogiai teikti nuotolines ataskaitas EAA, kompetentingoms institucijoms sumažėtų tam tikra administracinė ir atitikties vertinimo našta, o įvairiems galutiniams naudotojams būtų suteikta daugiau laiko veiksmingiau susipažinti su informacija. Kompetentinga institucija išlaikytų patvirtinimo ir vykdymo užtikrinimo pareigas suteikdama specialias prieigos teises; duomenų įrašai gali būti pažymimi pagal jų statusą (laukiama patvirtinimo arba patvirtinti).

Briuselis, 2022 m. liepos 14 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė*
Christa SCHWENG
